

Smotra Dalmatinska

Dodatak „Objavitelju Dalmatinskomu“
(La Rassegna Dalmata)

Cijena je na godinu „Objavitelju Dalmatinskomu“ i „Smotri Dalmatinskoj“ za Austro-Ugarsku Kr. 15.—; samom „Objavitelju Dalmatinskomu“ Kr. 8.—; samoj „Smotri Dalmatinskoj“ Kr. 10.—; Na polugodište i na tri mjeseca plaća se surazmerno. Pojedini brojevi stoe 20 para, a zastareni para 30.

Pitanja za predbrojbu, uz koja nema dotičnih sveta, ne će se ni u kakav obzir uzeti; pitanja za uvršte, uz koja nema prilične preplate, biti će povraćena. — Preplate se šalju poštanskim naputnicama. — Rukopisi se ne vraćaju. — Neplaćena se pisma ne primaju. — Pisma i novice treba šaljati Uredu Objavitelja Dalmatinskog u Zadru.

IZLAZI SRIJEDOM I SUBOTOM

Odgovor njemačke vlade Wilsonu.

BERLIN, 12. Nota kojom njemačka vlada odgovara predsjedniku Wilsonu glasi:

Da odgovori na pitanja predsjednika Sjedinjenih Država u Americi, njemačka vlada izjavljuje:

Njemačka je vlada primila stavke, koje je predsjednik Wilson iznio u svome govoru dana 8 januara o. g. i u svojim kasnijim govorima kao osnov za trajan i pravedan mir.

Bila bi dakle jedina svrha pregovora, koji se imaju povesti, da se postigne sporazumak o tomu, kako će se ova načela primijeniti u praktičnim pojedinostima.

Njemačka vlada misli, da će se i vlade vlasti što su u savezu sa Sjedinjenim Državama postaviti na osnov izjavā predsjednika Wilsona.

Njemačka se vlada izjavljuje, sporazumno sa austro-ugarskom vladom, spremnom da radi omogućivanja primirja pristane na Predsjednikove prijedloge o ispravljivanju zemljišta.

Ona prepusta Predsjedniku da raspoloži, neka se sostane jedna mješovita komisija, kojoj će biti zadat, da utvrdi što treba za ispravljivanje.

Današnja njemačka vlada, koja odgovara za korak o miru, sastavljena je prema pregovorima i složno sa velikom većinom Reichstaga.

Oslanjajući se u svakom svome dijelu na volji te većine, državni kancelar govori u ime njemačke vlade i njemačkog naroda.

Potpisan: Solf, državni tajnik za spoljašne poslove.

Dvije znamenite Lansingove izjave.

NEW-YORK, 13. Državni tajnik izvanjskoga ureda Lansing izjavio je jučer u govoru: Možda stojimo na pragu pregovorima o miru. Takvo držanje saveznika potkopalо bi duh one pravednosti, koja je nužna za postignuće trajnoga mira. Cim se rat bude svršio, ne će američki narod gojiti nemirljivu mržnju protiv onih, koji su samo služili vojničkoj diktaturi središnjih vlasti. Moramo razlikovati između gospodara i službi.

NEW-YORK, 13. Državni tajnik Lansing izjavio je u govoru: Hoće li se spriječiti novi svjetski rat, moraju ošturu pravednost i boljak općeniti imati na umu oni, kojima je povjeren zadatak da sastave ugovor o miru. Dok se oštura pravednost ima ublažiti milošću, ne smiju se zaboraviti začetnici strahotnoga zločinstva, koje se počinilo protiv čovječanstva. Kad bude udario čas obraćuna, nemojmo zaboraviti, da je stroga pravednost bez milosti nekršćanska, ali da je isto tako nekršćanska i milost, koja razara pravednost.

Francuska i odgovor Njemačke Vlade na Wilsonovu notu.

DARIZ, 15. Nota agencije Havas konstatuje, da je opće složno mišljenje, da njemačka vlada

Čengić Smajilaga.

Priopćio Vid Vuletić Vukasović.

Vladika*) sjedio u stolici, pa plakò. Pitò Novica Cerović: «Što vladika plaće na ovaj blagi dan?» Odgovori mu perjanik: «Pa pitaj ti?»

Onda Novica skinuo kapu, pa stao pred vladiku, pa kaže: «Gospodin vladika, što plaćeš na ovaj blagi dan, kakva ti je potreba?» Onda ga vladika upiš: «A okle ti, mlado brgjanče?» — «Ja sam od Drobnjaka po imenu Novica Cerovlju!» Kaže vladika: «Natače gjavoj našega Jakoba, pa zametne boj sa Turcima; tukara poginu sedam Petrovića i poginu mi braća Mirko, pa ne bi od Brda Brgjanina ni od Crne Gore mrka Crnogorac; da osveti braća mogu Mirka; — od Hercegovine o tri plemena, od Gacka Čengića, od Stoca Rizvanbegovića i od Trebinja Resulbegovića.»

Onda mu reče Novica: «Kunem ti se, a vjeru dajem, gospodin vladika, ako dočekam Mitravađe, dok Čengić izgaje u Drobnjaku kupiti harače, osvetit ču tvoga brata Mirka.» Onda on zavuče u đezpove ruke, pa dava Novicu Ceroviću, dađe njemu deset dukata.

Kad je jesen došla, Smajilaga digao svoje vojnike: od Gacka Gačane, a od Nikšića Nikšiće i

nije odlučno odgovorila na Wilsonove upite, te da ne pristaje na načela što je Wilson iznio u svojim porukama; ona ih naprotiv prima samo kao osnov za mir, dok sebi pridržaje da pregovara o modalnostima njihova praktičnog izvođenja. To je neiskreno primanje opravdanih praktičnih uvjeta, što dolaze iz Washingtona. Njemačka hoće pošto poto da izbjegne strogi depespi, koju mora da očekuje poradi novih zločina što je počinila za svog uzmicanja. Ideja o obrazovanju jednog povjerenstva koje bi imalo da pripremi napuštanje zapremljeno zemljišta, ima tu svrhu da uspava borbeno rasploženje savezničkih četa i da umanji njihove vojničke napore.

Kad bi Njemačka spasla svoju vojsku od rasa, ona bi mogla da odgovoriči pregovoru, da iznova zapremi napuštena zemljišta, te više ne bi htjela da ih povrati niti bi ugnjetavanju narodnosti hujela da dade nezavisnost. Nema te ententine vlade, koja bi se na takvu igru dala zahesti, pogotovo ne Wilson. U Francuskoj se jednodušno traži, da se s takim neprijateljem pregovara jedino kad mu više ne bude moguće da ikome naškodi.

Engleske novine i njemački odgovor Wilsonu.

LONDON, 14. Nedjeljne novine sumnjuju složno o iskrenosti njemačkog koraka. One kažu: Ako Nijemci misle, da sve ono što će sada bili, neće drugo biti nego cjenjanje ono uvjeta za mir na konferenciji, to će se oni grozno razočarati. Novine izjavljuju, da alički imaju još svojih dodatnih tačaka u Wilsonovim, koje se odnose na svakako zločine što ih Nijemci počinile otkad je Wilson svoje tačke objavio. Novine ne vjeruju, da bi Wilson prepričao alijrcima da pristanu na primirje bez sigurnih zalogu. One predlažu, da se general Foch povjeri da stavi uvjete, jer da on neće zaključiti prevarom savezničkim vojskama plod njihovih sjećnih pobjeda.

Saopćenje Reuterove agencije.

LONDON, 15. Agencija Reuter. Englesko ministarstvo spoljašnjih posala dobilo je njemačku notu dana 13. o. m. preko engleskog poslanika u Haagu.

Na prvi mah njemačka nota izgleda, kao da prima ne samo točke Wilsonove januarske izjave, nego i njegovih docnijih izjave. Može se dakle reći, da izgleda, da Nijemci uzimaju ozbiljno to prihvatanje. Međutim tekst note ne objašnjuje konačno, da li se Wilsonovi uvjeti primaju bez pridržaja ili jedino kao osnov za raspravljanje; jasno je, da jedna naprosto neizvesna izjava te vrste nije dovoljna. Razumije se po sebi da ne može biti spomena o obustavljanju vojničkih operacija. Ne može biti primirje već samo pod najstrožim jamstvom, da neće to vrijeme primirja upotrebiti za to, da kasnije počne iznova.

RAT.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.

Velika bitka na zapadu.

Izveštaji njemačkog velikog glavnog stana.

BERLIN, 12. Wolff Bureau javlja:

Veliki glavni stan, 12. oktobra 1918.

Zapadno bojište:

Njemačke se čete povukle iz pozicije zapadno od Douai u stražnje linije. Neprijatelj je za

njima išao polagano. Sjeveroistočno od Cambrai neprijatelj napade između Schelde i St. Vaasta. Cilj napada engleskih divizija tamo uloženih na tijesnoj fronti, bilo je probiti prema Valenciennesu. Namjera im se izjavilo; neprijatelju pogje za kom jedino da se učvrsti u Lvu i na visovima istočno i jugo-istočno od toga mjesta. Naši protuudari krepko podupruti oklopjenim kolima, ustavise tamo neprijateljski napad. Na ostaloj fronti nasljednički prijestola Rupprechta bježe odbijeni, sa teškim gubicima po neprijatelju. njegovi jaki napadi pred našim linijama.

Na fronti njemačkog nasljednika prijestola bježe odbijeni pred našim pozicijama žestoki djelimični napadi engleskih, američkih i francuskih divizija s obe strane Bohaina. Južno od Laona napuštao Berry u Bacu i južno od Vouziersa smjestimo se u nove pozicije. Naše kretnje neprijatelj ne primjeti. Neprijatelj je u Champagni išao oprezno za nama. Dobjeda kojom svrši velika bitka u Champagni i istrošenost što se pojavi u neprijatelju omogućuje da se teške kretnje izvedu bez trivenja. Žestoki neprijateljski napadi na obim obala Meuse propadoše sa teškim gubicima po neprijatelju. Cunel i Ornesa šuma, koje neprijatelj prijeđazno ote, saski bataljoni iznova zauzeće.

BERLIN, 13. Wolff-Bureau javlja:

Veliki glavni stan 13. oktobra 1918.

Zapadno bojište:

U konalskom odsječku i s obe strane Douai u borbenom smo dodiru s neprijateljem. Sjeveroistočno od Cambrai odstupisemo dana 11. oktobra u noći nešto od neprijatelja. Jučer o podne neprijatelj je učinio napad na obale Solle. Između Sole-sine i Le Cateaua neprijatelj napade sa jakim snagama; uspije mu da prodre u naše pozicije s obe strane Neuvilleja; ali protunapad bježe bačen natrag.

Sjeverno od Oise neprijatelj preduže ojakih napada, koje mu svagdje odbismo, od česti u ljutom boju iz bliza. Na fronti između Oise i Aisne neprijatelj je i jučer išao polagano za našim kretanjima unatrag; on navečer prispije do gajeva Saint Gobianskih i visove sjeverno od Ailette u Amiensu. Sjeverno od Retoureskog odsječka pregeon liniju Asfeld-Avanc-Perthes-Vouzières i to samo sa slabim snagama.

Na zapadnoj obali Meuse neprijateljski djelimični napadi propadoše. Ojaci bojevi nastavljaju se cito dan istočno od Meuse, između Ormete i u Amiensu. Sjeverno od Meuse neprijatelj napade sa jakim snagama; uspije mu da prodre u naše pozicije s obe strane Neuvilleja; ali protunapad bježe bačen natrag.

Jugo-istočno bojište:

Bilo je bojeva u Niškom kraju. Naše čete se uklonile jakim napadima, prema zapovijedi, te se povukole na visove sjeverno od grada. Neprijatelj zapremi Niš.

BERLIN, 14. Wolff-Bureau javlja:

Veliki glavni stan, 14. oktobra 1918.

Zapadno bojište:

Drotvinski zagoni na konalsku frontu s obe strane Douai bježe odbijeni. Neprijatelj koji je prijeđazno prodro u Aubigny au Bac, bježe protuudarom odane izačen. Sjeveroistočno od Cambrai propadoše jaki engleski napadi između Bouchainu

«Onda su silni Turci digli vojsku, pe udriili na Drobnjake, sve Drobnjake porobili i popalili i dosta glavogubili.

Onda su osvetili Smajilagu Sufur. (Konac). Stolac se zove u Gackom.

Priopćujem spomenuti prilog, bez ikakve bilješke, kao prostu fabulu eposu «Smrt Smajlage Cengića», pjesan od Ivana Mažuranića. Samo mi je nadodati:

Luka Krešić je rimokatolik nepismen, veoma mirne čudi. On nije nigdje čuo da sepon Ivanu Mažuraniću, pa se nije mogao da tim zanašati, no je kazao, kako je čuo od starijih, svakako nepismenih ljudi!»

U Brsečinama, na Miholđan 1918.

U Vuk je ovako:

«Za vladike crnogorskoga Pera II. Grahovljani, susjedi Crne gore, sasvim se odmetnuše od Turaka pa, kada zato Turci god. 1826. vojskom Grahova pritisnuše, tristo Crnogoraca mlađih dize se, među njima trojica od rođa vladinice, da udare na njih, ali ih Smajlaga Cengić, koji bijaše od najslavljive plemićke porodice turske u Hercegovini i Bosni, a na glasu između prvih junaka u carstvu turskom — vatkom namami, opkoli i posjeće. Grahovljani se opel podlože Turcima. Vladika pak nagovori glavare u Drobnjacima, što su susjedi Crnogori i od najhrabriju plemenu hercegovskih — vatkom namami, opkoli i posjeće. Grahovljani kafu, kada bi došao na Pile u pjevoga dundu na vrijenje.

M. Pucić g. 1949 priopći u «Dubrovniku» Zatosna smrt Smajl-agę Cengića, a Vuk u IV. knj. (br. 57 i 58) ovje pjesme, te se u njima ističe smrt spomenutoga Smajlage Cengića.

Smajilaga Čengić držao se rogjakom knezova Škatića u Dubrovniku (grofovi Pucići u Dubrovniku zvali su se i Škatići od Zagorja). On bi došao u njih na vrijenje u Gruz, pa bi tu ostao po petnaest dana, te su ga Pucići lijepo susretali i kazivali da su u svojblji. Kazivao mi je pok. kap. Pero Tomašević, da je on kao dečak nekoliko puta spomenutom Smajilagom donio kafu, kada bi došao na Pile u pjevoga dundu na vrijenje.

Kazivao mi je mi spomenuti pok. kap. Pero, da je bio Smajilaga umjeren u govoru i kršan čovjek.

*) Petar II.

mativan značaj, pa Cesar nije ni riječju spomenuo sadašnji položaj u parlamentu i kod vlade. Poslijе audijencije odvezli su se zastupnici opet u Beč. I ministar predsjednik barun Hussarek se je povratio u Beč.

Glasovi o ostavci grofa Buriana.

BEČ, 14. Glasovi što se pronose o skoroj ostavci ministra spolašnjih posala grofa Buriana nisu nipošto osnovani.

CAREVINSKO VIJEĆE.

Zastupnička Kuća.

Govor zastupnika dr. Dulića.

U sjednici Zastupničke Kuće, 10 o. m. za rasprave o vladinoj izjavni govorio je i zastupnik dr. Dulić. Bavio se ponajprije prilikama prehrane u jugoslavenskim zemljama a osobito u Dalmaciji. U zadnje dobe mjerodavni faktori u Hrvatskoj obećaše da će ova zemlja priskočiti u pomoć Dalmaciji, te on hrvatskoj braći u ime Dalmatina izjavljuje najtopliju zahvalnost. Govornik prelazi zatim na izjave Ministra predsjednika o jugoslavenskom pitanju te kaže: Da bi mnogobrojne izjave političara bzbila odgovarale njihovom uvjerenju, to bi jugoslavensko pitanje bilo od davnog riješeno. Prilike na jugu idu svaki dan to gore. Nije se dakle čuditi da Južni Slaveni neće više da vjeruju riječima i obećanjima austrijskih vlasta. Dulić se obara na Tiszin istup na jugu. Drosuje protiv njegova držanja prema jugoslavenskom odaslanstvu, kojem je prijetio sa uništenjem. Tisza će sam biti uništen, ali ne od Jugoslavene, već od vlastitoga naroda, od Magjara, koji su isto tako bespravni kao Jugoslaveni. I general pukovnik Sarotić je dao neke obavijesti o volji jugoslavenskoga naroda, ali što se može od njega očekivati, kada on stoji na stanovištu da na jugu nema jednog naroda, već više naroda, i kada nema nikakva osjećaja za nacionalne težnje Jugoslavene. Hrvati neće nikada dopustiti da budu odijeljeni od Slovaca; jer ovi sačinjavaju najdragočeniji dio jugoslavenskog naroda; a bez sjedinjenja Slovenaca, Hrvata i Srba neće biti zadovoljstva. Govornik se tuži na cenzuru u jugoslavenskim zemljama, o suživanju prava sastajanja, o proganjanju mladeži i nastavnika i o dizjanju gragjana za tače. Naprava jučerašnjem odgovoru ministra za zemaljsku obranu na upit zastupnika Korošeca govornik potanko dokazuje da događaj u Kotoru, koji su dali povoda procesu bili su puno neviniji nego ih je Vlada prikazala. Radilo se naprostno o demonstraciji prigodom raznih tužaba. — S obzirom na prilike koje vladaju u Austriji govornik smatra da nije pravo što se grof Burian u svojoj noti pozivlje na načela pravog čovještva, pravde i slobode svih naroda; činjenice mu daju krivo. Niko ne želi mir više od Južnih Slavena, ali oni ne priznavaju grofu Burianu vlast ni sposobnost da govoriti u ime Južnih Slavena. Oni hoće imati, slobodni od svakog tujinskeg gospodstva, svoj narodni parlament, svoju narodnu vladu, i svoju vlastitu, nezavisnu, suverenu narodnu državu. Kucnuo je čas oslobođenja Južnih Slavena).

Vojni Odbor Austrijske Delegacije.

BEČ, 14. Vojni odbor austrijske Delegacije preuze danas raspravu o expositu ministra rata Leh Koerner podsjeti na stajalište upogled češkoslovačke države te izreče pravnu rezervu o svome učestovanju u odbornim raspravama.

Ratni ministar ustade protiv Koernerovih razlaganja o vojski te konstatovao, da za tridesetiti godine svoje službe na polju češke su mu čete učinile sasvim dobar utisak; Cesi su se borili sa oduševljenjem, bez nagonice i iz potpuna uvjerenja. Kršćanski socijalac Schlegel i generaloberst Danki odbiše žilavo Koernerove ispade, istaknuvši izvrsnu djelu naše vojske i njena vodstva.

Naredna sjednica sutra.

UGARSKA-HRVATSKA.

D. r Wekerle o položaju.

BUDIMPEŠTA, 12. Ministar-predsjednik d. r. Wekerle izrekao je sinoć u konferenciji 48-ške ustanove stranke govor, u kojem je među ostalim kazao:

Buduć da Wilsonova nota ne traži samo od Njemačke, nego uopće od središnjih vlasti, da isprazne zaposjednute krajeve moramo u ovom pogledu sporazumno istupiti s Djemačkom.

U svezi s izvanjskim političkim položajem stoji i pitanje o utancaenju mira i o zastupstvu Ugarske kod pregovora o miru. Ugarska mora da bude neposredno zastupana kod ovih pregovora. To se naravno ne smije tako razumjeti, kao da će Ugarska zasebno sklopiti mir, ali svakako možemo tražiti, pa se zato moramo i pobrinuti, da državnik, koji je zato sposoban, neposredno zastupa naše interese kod utancaenja mira. (Zivo odobranje).

Naše se je položaj prema Austriji bitno promijenio. Ovdje već stojimo pred govorom činjenicama. U jugoslavenskom pitanju zastupali smo, stajalište, da se ne protivimo sjedinjenju Dalmacije s Hrvatskom. Gledate Bosne i Hercegovine zastupamo stajalište, da Bosna i Hercegovina same odluče o tomu, hoće li se sjediniti s Hrvatskom ili s nama.

O narodnosnom pitanju zastupat ćemo kod pregovora o miru stajalište, da se utvrde opća načela na osnovi međunarodnoga prava, kako bi se onda među državama, koje se nalaze u savezu naroda, eventualno sklopile utancaenja, koja se imaju primijeniti ne samo kod nas, već također u zemljama entente.

Sto se tiče čeških želja gledate slovačkih županija mnoge pojave upućuju na to, da će široki narodni slojevi, koji ondje prebivaju, prosvjedovati protiv toga, da se sjedine s Českom.

Vrlo je važna stvar, što Austria formalno prelazi na federalizam. Češka uz svaku cijenu želi, da se odcipti na federalnoj osnovi i osnuje zasebnu državu. Nemamo na žalost jamstva za to, da bi se ondje mogao zakrčiti put ovim češkim

težnjama. Smijem reći, da austrijska državna vlast nema snage, da se odupre ovim težnjama.

Sred današnjih prilika za nas je položaj savsim jasan. Možemo ustvrditi, da više nemamo posla s onom Austrijom, s kojom smo u prošlosti sklapali ugovore. Ni glede obrane ne može Austria u svojem današnjem obliku udovoljiti svojoj obvezi, a ne će to moći ni u budućnosti.

Gledate gospodarske zajednice i gledate naših odnosa prema Austriji moramo poraditi na tomu, da obezbijedimo za budućnost neodvisno uregjeđenje naših narodnih interesa, naših političkih, gospodarskih i obrambenih interesa.

Govoreći o koncentracionom kabinetu, reče ministar-predsjednik da je preporučio kruni, da sasluša različite političare, među kojima se nalazi također predsjednik velikaške kuće barun Wlassits, kojega je Njegovo Veličanstvo već danas primilo u audienciju.

Vijećanje ugarskog ministarstva.

BUDIMPEŠTA, 14. O podne sakupiše se članovi kabineta u ministarskom predsjedništvu gdje vijećahu sa ministrom predsjednikom. Ministar predsjednik Wekerle krenu popodne u Beč.

U NJEMAČKOJ.

Vojna uprava kod sastava odgovora Wilsonu.

BERLIN, 12. Državni tajnik Erzberger primio je jučer ravnatelja »Norddeutsche Allgemeine Zeitung«, kojemu je između ostalog izjavio: U znanimatnom času, kad njemačka vlast u jasnim i lojalnim riječima odgovara na notu predsjednika Wilsona, mora sav njemački narod biti jednodušan i složan. Svak u Djemačkoj mora biti uvjeren, da se je naša nota zaključila, pošto su nadležni faktori najsavjesnije ispitali sve mogućnosti. Ko možda misli, da vojna uprava nije imala jednaku ulogu kao političko vodstvo kod ovoga odgovora, nema jasnog pojma o načinu, kako se imaju riješiti zadaci svjetskoga, historičkoga zemajša. Duh potpunoga sklada, kojim je bila proglašena zajednička konferencija vojničkih vlasti i vlade o ponudi mira od 4. listopada, došao je do izražaja i kod sastava odgovora na notu predsjednika Wilsona.

Reichstag će odsad odlučivat o ratu i miru.

BERLIN, 12. Kako večernji listovijavljaju, imat će Reichstag da u skoroj vrijeme uzme u pretres dvije osnove o promjeni ustava. Prva se osnova tiče članka XI. državnoga ustava prema kojemu je samo car ovlašten da navijesti rat i sklopi mir. Ovom će se osnovom spomenuti članak tako preinaciti, da će se odrediti, da Reichstag mora sudjelovati kod odlučivanja o ratu i o miru. Droširiti će se također članak XVII. ustava zakona o odgovornosti kancelara.

BERLIN, 14. Po naredbi višeg zapovjedništva pangermanski organ »Deutsche Zeitung« bjez za branjen za tri dana.

U Poljskoj.

Poljsko je regentsko vijeće u Varšavi upravilo na poljski narod proglaš, u kojem se naglašuje, da je u ovom času volja poljskoga naroda jasna, odlučna i jednodušna. Upozoravati na opću mirovnu načelu, što ih je sad usvojio sav svijet kao osnov za novo uređenje zajedničkoga života naroda, veli se od riječi do riječi:

«Gledate Poljske vode ova načela osnutku neodvisne poljske države, koja obuhvata sve poljske zemlje, s izlazom na more, s političkom i gospodarskom neodvisnošću, kao i s teritorijalnom cjelokupnošću, a sve se to ima zajamčili međunarodnim ugovorima. Da se oživovori ovaj program, mora poljski narod kao jedan čovjek istupiti i upeti sve sile, da sav svijet shvati i prizna njegovu volju. U ovu svrhu određujem:

1. da se raspusti državno vijeće;

2. odmah sastavi vlada, u kojoj će se nalaziti zastupnici najširih slojeva naroda i političkih smjerova;

3. Ovoj je vlasti dužnost, da skupa sa zastupnicima političkih skupina izradi izborni statut za poljski sabor, koji će se osnivati na širokim demokratskim načelima. Ovaj se statut ima najkasnije u roku od mjesec dana podnijeti regentskom vijeću na potvrdu.

4. Odmah iza toga će se sazvati sabor, koji će odlučiti o daljem uređenju vrhovne državne vlasti, pa će regentsko vijeće u njenu ruke predati svoju vlast, u skladu s prisegom, koju je položio.

Dolijek! Naša sudbina sad leži u našim rukama. Pokažimo, da smo dostojni velikih nadi, što su ih njegovali naši oci jednoga cijelog vijeka u potištenosti i nevolji. Utihnuo sve, što nas može razdvajati, a ozvao se samo jedan moćan glas: sjedinjeno neodvisna Poljska! — Nadbiskup Kakowski, pl. Ostrowski, knez Lubomirski, ministar-predsjednik Kucharzewski.

Regensko vijeće u Varšavi i poljski klub.

BEČ, 14. »Polnische Nachrichten« javljaju, da je regentsko vijeće u Varšavi pozvalo poljski klub, da odašće svoje zastupatelje radi važnih dogovora. Predsjedništvo poljskog Kluba se odazva, te sinoć krenu tamo predsjedništvo sa svojim predsjednikom Tertilom na čelu u Krakov, odakle će nastaviti put sa zastupateljima kluba socijalnih demokrata i nacionalnih demokrata, koji su na isti način pozvani.

Austro-Ugarska i Poljska.

LUBLIN, 15. Službeno se objavljuje: Austro-Ugarska monarhija sprema je da napusti vojničku upravu u Poljskoj i da upravu preda poljskoj vlasti netom ona bude spremna da je primi. Austro-Ugarska monarhija učiniti sve što može, da olakša poljskoj vlasti uspostavljanje državne organizacije i da na njen zahtjev stavi Poljskoj na raspolaženje sredstva i ustanove što ih ona zasad još nema. Naprotiv austro-ugarska monarhija očekuje, da će joj zemlja pomoći, prema primjerenoj naknadi, živežem i surovinama što

joj budu preticati. Sadašnje će se vojničke revizije obustaviti a državno će se gospodarstvo predati poljskoj organizaciji, koja će se obrazovati.

RAT S ITALIJOM.

Orlando o napadu na Drač.

Službeni austro-ugarski odgovor.

BEČ, 12. Odmah je iza bombardmenta Drača dne 2. o. m. talijanski ministar predsjednik Orlando saopćio komoru ovo pobijedosno vijest: Jučer o podne osvanuli su talijanski ratni brodovi i britiske krstarice pod izdašnom zaštitom talijanskih i američkih razarača i američkih podmorničkih razarača pred Dračem. Došlo im je za rukom da prebrode polja, što su posjedana minama, a pošto se nijesu uklonili ni podmorničkim navalama, prodri su u blizinu pristaništa u Draču, te tukli iz topova luku i ondje usidrene austrijske brodove tako žestoko, da su ih posve razorili. (Burno dugotrajno odobravanje). Naši su mornari zamjernom hrabrošću unatoč neprijateljskoj vatri prešli u navalu i bacali torpede protiv jednoga austrijskoga razarača i jednoga parobroda. Britski su i talijanski zrakoplovi svojki podupirali napade protiv neprijateljskih brodova. Drugi su talijanski i saveznički ratni brodovi bili spremni, da udare na brodove, koje bi eventualno iz Drača stigli u pomoć. Ali ovo očekivanje je bilo užaludno. Naši brodovi nisu imali ni gubitka ni štete. Samo je jedna britanska krstarica lako oštećena bila torpedom jedne podmornice. Ova je krstarica unatoč tomu mogla dalje sudjelovati i kasnije sama se povratiti. Orlando isporučuje talijanskoj i savezničkoj mornarici pozdrav komore i zemlje. (Zivo dugotrajno povlaživanje).

Na ovaj izveštaj primisno s vrlo upućene strane ove izjave: Treba nešto malo ispraviti i osvjetliti sjajni prikaz vatrengovog govorika, da se bar donekle primaknemo istini. Brodovima je uspijelo, da se probiju kroz polja mina, ili da bolje kažemo, oni se nijesu usudili, da se probiju, već su, oprezno ostali daleko izvan njih. Nijesu se uklonili ni napadima podmornica. Jedan je engleski brod međutim bio pogogn torpedom podmornice i to po vlastitom priznanju. Uspjelo je samo motorskom čamcu, da se približi pristaništu. Svi su se ostali brodovi oprezno podalje držali. Još se mora pripomenuti, da su od naših četa i od albanskoga pučanstva tri osobe usmrćene. Palaču kneza Wieda pogodilo je nekoliko hitaka. Razoren je nekoliko brzopasnih žica, a u luci je jedan trgovacki parobrod bio teško oštećen bombama zrakoplovaca. Ovo je tobožno potpuno razorenje Drača. Ali sada dolazi najlepše! Talijanski saveznički brodovi svrstali su se u bojni red i uzlazu su čekali. Malo prije nego što su se pomolili neprijateljski brodovi, isplovio je iz Drača korvetski kapetan Henrik Dauer kao zapovjednik odjela, koji se je sastojao od tri broda. Kad je opazio napad na Drač, odlučio je, da se povrati, te je s ratnih brodova preuzeo obranu luke, koja je bila lišena zaštite, pa je to izveo tako oprezno i uspješno, da su se neprijateljski brodovi, njih 30 na broju morali udaljiti, ne obaviti ništa, dok smo mi sami imali posve neznačne štete. Tripit su naša tri broda navalila na mnogobrojne motorske čamce, te zapriječili ne samo ulaz u luku, već i uništili jednu motorsku brodicu i teško oštećeni jedan razarač. Ovaj su put talijanski saveznički brodovi imali krasan prijut, da izigiju na međusobno i austro-ugarskim mornarima, ali oni su čekali. Naše hrabre mornare, koji su iz ljubavi prema domovini i izravšanju svoje dužnosti navalili na mnogo puta jačega neprijatelja, te mu se odhrivali, ide zacijelo veće priznanje, nego li neprijateljske razarače pred Dračem.

Na ovaj viještaj primisno s vrlo upućene strane ove izjave: Treba nešto malo ispraviti i osvjetliti sjajni prikaz vatrengovog govorika, da se bar donekle primaknemo istini. Brodovima je uspijelo, da se probiju kroz polja mina, ili da bolje kažemo, oni se nijesu usudili, da se probiju, već su, oprezno ostali daleko izvan njih. Nijesu se uklonili ni napadima podmornica. Jedan je engleski brod međutim bio pogogn torpedom podmornice i to po vlastitom priznanju. Uspjelo je samo motorskom čamcu, da se približi pristaništu. Svi su se ostali brodovi oprezno podalje držali. Još se mora pripomenuti, da su od naših četa i od albanskoga pučanstva tri osobe usmrćene. Palaču kneza Wieda pogodilo je nekoliko hitaka. Razoren je nekoliko brzopasnih žica, a u luci je jedan trgovacki parobrod bio teško oštećen bombama zrakoplovaca. Ovo je tobožno potpuno razorenje Drača. Ali sada dolazi najlepše! Talijanski saveznički brodovi svrstali su se u bojni red i uzlazu su čekali. Malo prije nego što su se pomolili neprijateljski brodovi, isplovio je iz Drača korvetski kapetan Henrik Dauer kao zapovjednik odjela, koji se je sastojao od tri broda. Kad je opazio napad na Drač, odlučio je, da se povrati, te je s ratnih brodova preuzeo obranu luke, koja je bila lišena zaštite, pa je to izveo tako oprezno i uspješno, da su se neprijateljski brodovi, njih 30 na broju morali udaljiti, ne obaviti ništa, dok smo mi sami imali posve neznačne štete. Tripit su na

razr. vjenčana bez
m; u III. razr. vjen-
č djece; u IV. razr.
s 4-5 djece; u V.
budovljiva s više od
u 4 dalja podraz-
podrazred idu na-
službe; u 2. pod-
3. podrazr. od 16-
od 23- do uključ.

podrazredima slijede-
a pućkim školama.
K 1161 i K 1314
„ „ 1512 „ 1854
„ „ 1908 „ 2250
„ „ 2304 „ 2646
„ „ 2700 „ 3042
ih škola;
K 1314 i K 1332
„ „ 1854 „ 2187
„ „ 2250 „ 2691
„ „ 2646 „ 3195
„ „ 3042 „ 3699
namješteni učitelj
411.

zih škola:
K 432
„ „ 540
ih škola:
nig nema) K 567

lina K 351
godina „ 432
e „ 270
i sirote s pomilo-
K 81
„ „ 108
„ „ 135

propis koji vrijede
neženitnicima mogu
na lica, izjednačiti
ce, ako se dokaze,
ili braću.
isključeni kandi-
može pretpostaviti,
težno izdržavaju i
zuzetan koji slučaj.
I. razred doplatka,
braća ne računa-
označiti za vrijeme

VIJESTI

prof Attems
ko Rijeke u Zadar.

stave imenovao je
u čina privremene
Rossi-Sabatini na
nastavnim jezikom
žavnoj gimnaziji u
oj realnoj gimnaziji
realnoj gimnaziji u
Dra Grgu Novaka
na Batistića i Lina
oru.

postaško Veličan-
eliti:
razreda s ratnom
anje hrabra i us-
puč. ust. natpor-
uč. ust. kot. zap-
23.
eg razreda s rat-
priznanje hrabra
Mariju Volpi, od
ars. strj.

minuo je u Zadru
azni učitelj poljo-
i radilišan. Osta-
jaku kćer.

u Zadru, nakon
prislušnik Josip
opće ljubljen sa

a rastuženim o-

malattia, cessò di
stoforo Stipcevich
Orđinat sacer-
inistero in varie
ra. Da più anni
per le sue sim-
to. Pace all' ani-

Zadru kod ze-
ničko zasjedanje
ne Antine iz Pov-
jstva.
nik Bojanić, dr-
državni podod-
d. Ziliotto.

iz jutra radili su
ina, Šime Fračić,
Vičević te su
dom govorilo se
dala poljubiti od
Marija Vičević
svome mužu po-
biti kao i njezina

sestra, a time bi bila ciljala na okrivljeniku. — Ova je tađa tuda prolazila i čula ove riječi, pa za to u-
korila pokojnu Mariju i svojim putem pošla.

Jedan sat kasnije ljudi su donijeli žito kući, a
Marija Vičević pošto je spremila žito izašla je iz
kuće i uputila se u drugu kuću gdje spavaju služe-
a koja se tiče kuće okrivljenice, da tu uzme za ručak.
Tek učinila nekoliko koracaja u dvorištu, kad je o-
krivljenica, koja je mela u svom dvorištu, spazi, te
povice: «Dosta si mi dodijala više, ja ču jednu po
jednu pras... pognati u sv. Nikole» (u grobište) te
zgrabi dva kamena, jedan, u jednu ruku a drugi
u drugu te se bacaj, jednoin na Mariju Vičević, ali
je premaši. Ova se sagne, da će i ona uzeći ka-
men, ali okrivljenica bacai se na nju i drugim ka-
menom te pogodi u ljevu sljepećicu, tako jako
da je od udarca na zemlju pala.

Odmak joj je krv počela na nos teći a udarenou
jesto nateklo. Ivanica ju je Skođa podigla, otpri-
tila kući i legla na krevet, gđe je nekoliko ležala
u nesvesti. Kad se je osvijestila izšla je opet na
guvnu, ali se je osjećala veoma slabu, a krv joj je
gotovo bez prekića curila na nos, tako da su je
morali prisutni odičiti kući. Kad su je kući donijeli
spopala je ponovno bezsvjesta a u 9 sati istog
večera a da više i nije došla k svijesti, preminula je.

Opuzenica se na raspravi branila da je bacala
kamen na pokojnicu, jer joj je ona odičivala tim
da ima odnošaj sa njezinim mužem; svakako nije
imala namjere da je ubije i ozledi.

Po pravorječku potovnika optuženica bila je
rijesena od optuze.

Dalmatinsko pokrajinsko povjerenstvo za skrb oko ratnih invalida.

Gosp. prof. Stjepan Zakarija položio kr. 10 na
korist zaklade dalmatinskih ratnih invalida, da po-
časti uspomenu pok. Petra Pavličevića.

Prenosne bolesti u Dalmaciji.

Drijavljeni slučajevi prenosnih bolesti u sedmici
od 15 rujna do 29 rujna 1918.

Bolest	Politički kotar	Općina	Broj oboljelih	umrlih
Boginje	Imotski	Imotski	4	3
Difterija	Kotor	Kotor	1	—
Skrlet	Metković	Metković	1	—
Srdobolja	Hvar	Starigrad	3	—
"	Knin	Sućuraj	1	1
"	Makarska	Knin	8	—
Trahom	Sibenik	Makarska	2	—
"	Hvar	Sibenik	2	—
"	Imotski	Starigrad	3	—
Trbušni tif	Makarska	Imotski	2	—
"	Knin	Makarska	1	—
	Split	Drič	13	—
		K. Novi	2	—

1 vojnik 2 vojnik.

UMJETNOST.

Vokalni koncerat jugoslavenske narodne glazbe u Beču.

Pod tim natpisom donosi bečki «Fremdenblatt» prikaz o «Lisinskijevom gostovanju», te ističe, da su «Lisinskijev» izvedbe zaista bile izvanredne. Osobito se istakao muški zbor sa izvanrednim te-
nornima i zvučnim basovima. Interes prisutnog op-
ćinstva podigao se do entuzijazma. Osobito su se
svjedole Konjovićevi i Mokranjićevi kompozicije, koje su se morale počinjiti, što bi takojer zasluz-
ili i Lhotkini i Dobroničevi zborovi. Na jednaki
ustan naišla je hrvatska vokalna glazba u zbornoj
obradbi od Dobronića, Hubada, Lhotke i Zganjca. Te su se skladbe višeput morale opetovati. Općinstvo se jedva naslušalo te glazbe. Konačno se ističe,
soliste Sestrice i d. Benkovića, koji su se istakli
pjevanjem punim izražaja.

Zadnji telegrami uredništva.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.

Izvještaji austrijsko-ugarskog glavnog stana.

BEČ, 14. Službeno se javlja:

14. oktobra 1918.

Talijansko bojište:

Borbna djelatnost bila je i jučer prilično živ-
ahnja.

Jugo-istočno bojište:

Napustismo Drač; zauzeše ga Talijanci. U
Arbaniji i u Srbiji naše se kretnje vrše, bez oso-
bitog bojnog dodira s neprijateljem.

Doglavica generalnog štaba.

Izvještaji turskog glavnog stana.

CARIGRAD, 15. Glavni stan, 12. oktobra 1918.

Na palestinskoj fronti izvidnička djelatnost
neprijateljske konjice u pravcu na Homu.

Telegrammi della Redazione.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.

Bollettino dello stato maggiore generale austro-ungarico.

VIENNA 14. Si comunica ufficialmente:

14 ottobre 1918.

Teatro della guerra italiano:

L'attività combattiva fu anche ieri discreta-
mente vivace.

Teatro della guerra sud-orientale:
Durazzo, da noi sgomberata, venne occupata
dagli italiani.

I movimenti in Albania ed in Serbia si com-
piono senza un notevole contatto combattivo col-
l'avversario.

Il capo dello stato maggiore generale.

Commenti alla risposta del Go- verno germanico a Wilson.

Commenti francesi.

DARIGLI, 15. Una nota dell' Havas constata
essere concorde opinione, che il governo germanico
non ha risposto risolutamente alle domande
di Wilson, e non si accorda con le tesi espresse
nei di lui messaggi, ma le accetta soltanto come
base della pace, riservandosi di trattare sulle
modalità della loro attuazione pratica. Questo è
un'accettazione poco sincera delle condizioni prati-
che e giustificate messe da Wilson. La Germania
vuole ad ogni costo sfuggire al severo castigo che
deve attendersi per i delitti nuovamente commessi
durante la sua ritirata. L' idea della costituzione
di una commissione, che dovrebbe aprire la via
allo sgombero dei territori occupati, tende parimenti
allo scopo di assopire lo spirito pugnace
delle truppe degli alleati e di affievolire i loro
sforzi militari. Se la Germania salvasse il proprio
esercito da una catastrofe, essa potrebbe trarre in
lungo le trattative, rientrare in possesso dei ter-
ritori sgomberati, si rifiuterebbe di restituirli e
d'accordare l'indipendenza alle nazionalità oppresse. Nessun governo dell'Intesa si presterà a
questo gioco, e tanto meno Wilson. E' concorde
volontà della Francia di non trattare con un tal
nemico, se non dopo di averlo reso completamente
innocuo.

Commenti inglesi.

LONDRA, 14. La Reder apprende, che il mi-
nistero degli esteri inglese ricevette la nota ger-
manica il giorno 13 ottobre col tramite della leg-
gazione inglese dell'Aia. Al primo sguardo sem-
brerebbe che la nota germanica accoglia non soltanto i principi della dichiarazione fatta da Wilson
nel gennaio, ma anche quelli delle sue posteriori
dichiarazioni. Si può dirlo con certezza, sembra
che Germanici pensino seriamente a tale accet-
tazione. Dal tenore della nota però non appare
con chiarezza definitivamente se le condizioni di
Wilson vengono accettate senza riserve, oppure
vengono semplicemente considerate quale base di
una discussione. È chiaro, che una semplice di-
chiarazione così indeterminata non basta. Si intende
da sé che non c'è da discorrere di una so-
spensione delle operazioni militari. Non è possi-
bile alcun armistizio senza le più potenti assicura-
zioni che il nemico non vorrà giovarsi dell'inter-
vallo di tregua per riprendere più tardi le ostilità.

LONDRA, 14. I giornali della domenica du-
bitano concordemente della sincerità del passo fatto
dalla Germania; e dichiarano: Se i Germanici
ritengono che tutto ciò che ora avviene sono
soltanto contrattazioni intorno alle condizioni di
pace per venire ad una conferenza, essi rimar-
ranno amaramente delusi. I giornali dichiarano
che gli alleati hanno ancora da esporre i propri
punti in addizione a quelli di Wilson, e che concer-
ncono i molteplici delitti commessi dai Germanici
dopo la pubblicazione dei principi di Wilson. I
giornali non credono che Wilson raccomanderà
agli alleati di concedere l'armistizio senza sicure
garanzie. Essi propongono che la fissazione delle
condizioni venga affidata al generale Foch, il quale
non permetterà che gli eserciti alleati vengano
defraudati del frutto delle loro splendide gesta.

D. KASANDRIĆ odgovorni urednik.
Tiskarnica ē. k. dalmatinskog namjesništva.

E M E

Izrazujem ovim najiskreniju zahvalu svim plemenitima
dušama Voštarnice i Brodarice, te Silbanjima
nastanjenim u Zadru, što su na bilo koji
način iskazali pokojnici zadnju počast, a koje
nijesam u stanju da sve posebice spomenem.

Izkrena hvala veleuč. gosp. nadlječniku D. Ru-
Pežu, koji je za vrijeme teških patnja preljudljive
pokojnice sve uložio, da joj olakša njene boli;
prečasnom kanoniku don A. Benziji, koji je po-
pokojnici udjelio vječne utjehe naše sv. vjere, M. P.
kateketi O. fra Leonardu Ruskiću, koji je po-
pokojnicu pohodio, u sv. misi spomenuo i do vječnog
počivališta otpratio.

Najsrdačnija hvala dvorskom savjetniku pokr.
školskom nadz. presvjetlom gospodinu D. Ru Antunu
Primožiću, c. k. kotarskom škol. nadzorniku veleuč.
gosp. profesoru S. Zakariji, c. k. upravitelju pre-
parandija veleuč. gosp. profesoru A. Grgiću i
uglednom zboru profesora c. k. preparandija u
Arbanasima, veleučenom gospodru profesorima Stje-
panu Ratkoviću i Ivanu Babiću, veleuč. gosp.
savjetniku Fasanu, č. gosp. Dujmu Šegviću, č. gg.
kolegama pučke hrvatske i njemačke škole u
Zadru, kolegi K. Krstiću i M. P. parohu Ljubimuru
Vlačiću, koji su dobrohotno sprovođu prisustvovali.
Hvala i M. P. franjev. gvardijanu O. fra Leonardu
Matkoviću, koji je na sprovod poslao šest čas.
klerika.

Takojer i skreno zahvalujem plemenitom
gospodinu Juliju pl. Benvenuti i odlič. obitelji
Cesara viteza pl. Zanchi, te kolegi I. Gligu, koji
uložile trude, da sprovođ što sjajnije ispadne.

Srdečna hvala mjesnoj gg. nastavniciima:
Gligu, Kušar i Lončar, kao što i škol. djeci, koja

su prisustvovala sprovodu i na lijes pokojnice
krasni vijenac položili i ostale vijence nosili.

Od svega srca zahvalujem i do groba haran
ostajem odličnim gospojama Fasan Milici, Tinu
Čaučić plem. Krasnidol i Milici Bulić, koje su u
času nesreće, pa i kašnje za više dana, meni i
moj dječaci u svemu pri ruci bile.

Takojer vječitu hranost dugujem časnim
obiteljima Bjedov, Vukasović i Matešić, koje su
neprstane uz pokojnicu živu i mrtvu bdile i
i mene bolesna njezovale, mnogim prijateljima i
i znancima iz Biograda i okolice, a osobito odlič.
obitelji veleuč. g. zemalj. savjetnika Dr. I. Tironi
i Artura Jeličića, te gosp. I. Tebaldi, koji su me u
žalosti tješili.

Hvala i onoj gospodi, koja počastiše uspomenu
mile pokojnice šiljanjem cvjeća i prinosima u
dobrovitne svrhe.

<

